

ברכה והצעה ל"החקלאית" ליובלה

ד"ר ש. פרוינד, שהינו מראשוני רופאי "החקלאית", שימש שנים רבות כרופאה הראשית, ועם קום המדינה נתמנה כמנהל השירותים הווטרינאריים הממשלתיים והאגף לבעלי-חיים במשרד החקלאות, נתבקש ע"י הנהלת "החקלאית" להגיש את ברכתו ליובל ה-50 של האגודה. אחת הברכות שלו, שהכילה גם תכנית לריאורגאניזאציה של שמירת בריאות בעלי-חיים בישראל, לא זכתה בפירסום בחוברת היובל. כיוון שיש ענין בהצעתו של ד"ר פרוינד והיא ראוייה בתשומת לב מכמה וכמה בחינות מצד המטפלים בענפי בעלי-חיים, הרינו מביאים אותה לידיעת הקוראים שלנו.

לעומת זה — בכל שאר הארצות — נהוגה התקשרות של החקלאים ברופאים ווטרינאריים בצורה פרטית-אישית; ובדרך כלל קיימת בעור לם התנגדות להתקשרויות כלליות-ציבוריות עם רופאים ווטרינאריים, כיוון שאין החקלאים להור טים אחר התקשרות-קבע עם רופא; הם מזמינים רופא בשעת הצורך, לפי בחירה חופשית. למר עשה גם הרופאים עצמם ואירגוניהם מתנגדים לשמש כ"פקידים רפואיים" של אירגונים כל-כליים, כשם שזה נכון לגבי רופאים לבני-אדם בארצות רבות.

כאחד הגורמים החשובים באירגון העזרה הווטרינארית על בסיס קואופרטיבי בארץ יש לראות את האסונות שנגרמו לחקלאים מחמת מגיפות של דבר-הבקר, כשהרופאים בתור פרטים לא היה ביכולתם לשאת באחריות להפסדים הכבדים והמוסדות הממשלתיים מהימים ההם (של-טונות המנדט) לא נטו כל עיקר לפצות את בעלי המקנה במקרים כגון אלה.

אמנם השירותים הווטרינאריים הממשלתיים מתקופת המנדט הופקדו על ההגנה בפני מחלות מידבקות ומגפות, אבל הם לא דאגו כל עיקר

את ברכתו ל"החקלאית" פותח ד"ר פ. בציטטה דלהלן: "בפרוס חג הסוכות תרע"ט (1919) הת-כנסו בביתו של חיים יפה ביבנאל כשתי עשרות חברים ממושבות הגליל התחתון, מהקיבוצים דג-ניה וכנרת ומחוות מגדל, סג'רה ופזריה. בכינוס זה הוחלט להמשיך במפעל כללי לביטוח המינה, שהתנהל בשנתו הראשונה במסגרת האירגון הכ-ללי של "משרד המושבות" וקיומו נפסק בינתיים" (מתוך דברי א. רוטבלט בחוברת לכבוד יובל ה-40 של "החקלאית").

בהמשך דבריו מציין ד"ר פרוינד, תוך הע-רכה רבה, את הישגיה של "החקלאית" ומעלה על נס את ייחודיות האגודה בכך שכל פעולותיה — הביטוח והגשת העזרה הווטרינארית — הת-קיימו ומתקיימים עד עתה על בסיס קואופרטיבי. עזרה ווטרינארית מאורגנת בצורה כזו, על בסיס וולונטארי, אינה קיימת עד היום בשום מקום בעולם, חוץ מבישראל (בארצות הגוש הקומר-ניסטי וביאפאן מוגשת, כנראה, העזרה הווטרי-נארית למקרים קליניים ע"י הממשלה וכן מבור צעת בארצות אלה המלחמה במחלות מידבקות על ידי מוסדות ממשלתיים).

על קיום מחלה ויראלית באמהות שבהריון. עדויות אלה נאספות ונבדקות.

יהיה הגורם למחלות הולדות אשר יהיה, אולם לפי התרשמות מצפון הארץ, שם הופיעו בראשונה המקרים של וולדות מעוותים, מסת-מנת והולכת ירידה בשיעור שכיחותם של מק-רים אלה. המאמצים לאיתור גורמי המחלות נמשכים, אולם יחד עם זה יש חשיבות לכך שהבוקרים עצמם יהיו ערים לתופעה זו.

ד"ר עודד מרקוספלד

נהריה, 3.3.1970 וועדת הפוריות — "החקלאית"

שיש קשר כלשהו בין תרופות שניתנו לפרות בהריון, או בין חיסונים נגד פו"ט — לבין הופעת המקרים של וולדות פגומים.

4. השפעת מזונות. לאחר בדיקת מקורות המזונות (כולל מ"מ) באותם העדרים שהופיעו וולדות פגומים, לא נתגלה כל קשר שהוא בין אירועי המחלה והמזון.

5. רעלים. לפי שעה לא הצלחנו למצוא שגורמים אגרומיכאניים או הארביצידיים (קוט-לי-עשבים) מעורבים בהטלת הפגמים בוולדות.

6. מחלות. ישנן עדויות מסויימות המצביעות

שבין השירות הממשלתי לבין שירות „החקר לאית“.

עם קום המדינה נתהדק שיתוף פעולה בין השירות הווטרנארי של „החקלאית“ לבין השירותים הווטרנאריים הממשלתיים, ורק הודות לשיתוף הזה עלה בידינו להתגבר על הברוצא-לוויס, שחפת הבקר ואף הצלחנו לצמצם ולמנוע את פגיעותיה של מגפת הפה והטלפיים.

נודה בלב שלם — על יסודותיה הקואופרטיביים של „החקלאית“ צמח והתפתח שירות בריאות למיקנה, שרשאי לרשום לזכותו הישגים נכבדים ביותר, ובהסתייעו בפעולות הברוכות של התאחדות מגדלי בקר וההדרכה המקצועית זכתה ארצנו בהתקדמות המפליאה בגידול בקר וצאן. העליה המתמדת של טיב המיקנה בארץ משת דוגמה מאלפת של שיתוף פעולה בין שירותי הממשלה לבין שירותי „החקלאית“. ייצוא בקר וצאן ממדינתנו לארצות קרובות ורחוקות לא ייתכן בלי שיתוף הפעולה בין שלושת הגורמים — השירותים הווטרנאריים הממשלתיים, שירותי „החקלאית“, החקלאים ואירגוניהם.

אך נשאלת השאלה אם עלינו להסתפק בהישגים שהושגו עד עתה ולהשאיר את מערכת הווטרנאריות במסגרות המקודשות כביכול על ידי מסורת ושיגרה.

ד"ר פרוינד, הרואה את עצמו כמשרת ענין של החקלאות העברית, מעז להציע הצעה, שור-דאי לא תתקבל ולא תוגשם על נקלה, אבל רואה בה ייעול רב בפעולות הווטרנאריות לטובת המיקנה בישראל; ואלה הם עיקרי הרפורמה בקוויה הכלליים:

„החקלאית“ תוותר על מסגרתה הקואופרטיבית ותהפוך לשירות ממלכתי שיתבסס על ביטוח חובה של כל המיקנה שברשות החקלאים. המוסד החדש הזה יטפל בתשלום פיצויים במקרה אסון במשקו של יחיד, כפי שהיה נהוג עד עתה ב„החקלאית“ וכן גם במקרה של אסון כולל (מגפות וכדומה). כידוע, קיים כבר ביטוח חובה כזה בענפי חקלאות שונים (בפני ברד, שטפונות וכד.). בביטוח החובה ייכללו כל סוגי בעלי חיים (יתכן גם עופות) והוא יוסדר ויבוסס על חוקים מתאימים. באמצעות הנהלת הביטוח ייאספו

להגשת עזרה ווטרנארית למקרים קליניים, כיוון שעיקר תשומת-ליבם הוקדשה למשק החקלאי הפרטיטיבי הערבי ומשק זה, בימים ההם, לא נזקק כל עיקר לעזרה מסוג זה.

לעומת זאת, המשק החקלאי היהודי, חתר כבר אז, מיד לאחר מלחמת העולם הראשונה, ועם התרחבות ההתיישבות בעמקים ובאיזורים אחרים בארץ, לפתח ענפי בעלי-חיים ברמה אינטנסיבית בית ומתקדמת, וביחוד בענף משק החלב. לשם כך גם נזקקו המתישבים לבהמות משובחות יותר שיובאו בתחילה מסוריה ואחר כך גם מארצות אירופה.

לזמן-מה קיים היה לכאורה כעין תיאום בין פעולות השירות הממשלתי המנדטורי לבין שירות „החקלאית“: רופאי „החקלאית“ התמסרו לטיפול במקרים קליניים ורופאי הממשלה — בהגנה בפני מחלות מידבקות ומגפות. אולם כעבור תקופה מסוימת נתברר שאין אפשרות לקיים במדינתנו חלוקת תפקידים זו, ועם התגברות ייבוא בקר משובח השתנה המצב תכלית שינוי. שירות הבריאות של „החקלאית“, על אף העומס שגדל בטיפול במקרים קליניים, כגון — פעולות גינקר-לוגיות בבקר, בדיקות הריון וכדומה, נאלצו להירתם גם לפעולות שהיו מחובתו של השירות הממשלתי, כיוון ששירות זה לא הקדיש להן תשומת-לב מספיקה. כהוכחה לכך ישמש אירגון המלחמה בקדחת הקרצית לסוגיה השונים, שחפת ומחלות אחרות, שאיימו קשה על העדרים שבהתיישבות היהודית. כך, למשל, נוכחנו שהשירות הממשלתי התייחס בשלילה למאמציהם של פרופ' ש. אדלר ז"ל ושל רופאי „החקלאית“ למלחמה בטיילריה באמצעות חיסון-מנע; השירות הממשלתי דאז אף אסר על הפעולה בכיוון זה, ואלמלא התמדתו של פרופ' אדלר במחקריו ועקרונותם של הרופאים שטורמן, אלנבוגן, צור ואחרים לא היינו זוכים כל עיקר בחיסול נגע זה בעדרינו.

עם הגדלת מספר הרופאים ב„החקלאית“, הם העזו גם להתמודד במחלות מידבקות כגון ברר-צאלוויס, שחפת הבקר, וויבריוזיס וב„מכות“ רבות אחרות, ובכך כאילו טושטשו תחומי התפקידים

„החקלאית“ יצרף לעצמו את החלק הגדול מה- שירות הווטרינארי הממשלתי, או להיפך. אין לראות זאת כבעיה שעלולה למנוע לחלוטין את ביצוע הרפורמה, אם כי אין לזלזל בקשיים הצפויים בדרך להגשמתה.

ברור שהתכנית המוצעת מובאת לעיל בקווים כלליים, אבל מן הראוי הוא שציבור החקלאים יעיין בזה, ידון בה ושהיא תיבדק באופן יסודי מכל הבחינות שהן וכמובן מבחינה כלכלית באופן מיוחד.

בסוף דבריו מציע ומקווה ד"ר פרוינד שהמוסד החדש, בלבדו ובתפקידו המורחב, ייקרא גם בעתיד בשם המסורתי „החקלאית“, ותפקידה של „החקלאית“ המחודשת יהיו כמתואר לעיל – פיקוח על מחלות מידבקות, מניעתן והדברתן וכן הגשת העזרה במקרים קליניים, ורק מוסדות המחקר והאבחנה הווטרינאריים ימשיכו גם לה- בא לפעול במתכונת של היום, תוך הבטחת שירותם לכל התארגנות חדשה של פעולות הברי- אות, כפי שהוצעו לעיל.

אל לנו לחשוש מהקשיים בהגשמת התכנית שהוצעה. אמנם האירה לנו ההצלחה באירגון ווטרינארי על בסיס ווטרינארי לפני חמישים שנה, אולם נתאים את עצמנו לתנאים החדשים ונקווה שהמיבנה החדש יביא עימו ברכה לחק- לאות ישראל.

הובא לדפוס על יסוד שיחה

עם ד"ר ש. פרוינד-אבאלי

ע"י י. עצמון

קרנות. בצורת פרמיה, מהממשלה ומהאיגודים המקצועיים לשם הענקת פיצויים לחקלאים בכל מקרה של אסון ואבידה. כדוגמה להצלחתה של קרן כזו ישמש הניסיון שנרכש בקרן הפיצויים לביעור השחפת, שהודות לה שוחררו עדרי הבקר מאימת הנגע הזה.

להנהלת הפעולות הכרוכות בביצוע ביטוח- חובה, הרי מצוי צוות עובדים מנוסה ב„החק- לאית“ והוא יופעל גם במסגרת החדשה. ניסיונם הרב ויעילותם המקצועית ישמשו ערובה להצ- לתת המוסד החדש לביטוח חובה.

אשר לשירות הווטרינארי, הרי נשמעו מצד- דים שונים דעות שהמזיגה בין השירותים הווט- רינאריים הממשלתיים לבין השירות הווטרינארי של „החקלאית“ תביא לידי יעול מירבי. אמנם בהצעה זו טמונים „מוקשים“ רבים, אבל אין לפסול אותה משום כך. אין זה סוד שרבים מבין הקרובים לבעיות שמירת המיקנה מפקפקים אם קיים גם כיום הצורך להעסיק בשביל השירות הקליני צוות רופאים כה גדול. הולכת ומשתלשלת הדעה שהטיפול המניעתי והפיקוח על מחלות מידבקות חשוב יותר לגבי בעלי המיקנה מאשר הטיפול בבהמה הבודדת החולה במחלה קלינית. לפי ההצעה החדשה יוטל על המוסד הממשלתי החדש, בנוסף לפיקוח על מחלות מידבקות גם הטיפול הקליני וגם איבחון מחלות מידבקות וכמובן גם החיסונים, ביצוע הסגרים וכו'.

עם העלאת רפורמה זו בשירות בריאות בעלי-חיים מתעוררת כעין שאלה עדינה: „מי יבלע את מי“? האם השירות הווטרינארי של

הערות י. ע.

הערכתי לפעולה של „החקלאות“ הובעה לא פעם ולא פעמיים והנני בין מעריציה המובהקים והנאמנים ביותר. אולם נשתכנעתי מהשיחה עם ד"ר פרוינד, שתוכנה מובא לעיל, שאמנם יש מקום לבדיקת השיגרה בשמירת בריאות בהמותינו ולבקש דרכים לשיפור אירגונה ולייעל אותה. את הצעותיו של ד"ר פרוינד יש לקדם בברכה ומן הראוי שהמעוניינים העיקריים בבעיות הבריאות, בעלי המיקנה עצמם, יקדישו את תשומת-ליבם לשאלות אלה, יחוו א תדעותיהם וידונו בכך בכובד-ראש.

▲ יש שואלים בדבר אמינותה של ביקורת התנובה, המבוצעת פעם בחודש, לגבי התנובה האקטואלית (המצויאותית) שהפרה הניבה במשך התחלובה כולה. תוך סקירת מחקרים שונים בשאלה זו מסתבר שההפרש בין התנובה למעשה לבין התנובה המחושבת על יסוד הביקורת החודשית עלול לנוע בגבולות $\pm 5\%$.